

COVID-19 PANDEMİSİNİN EVLİLİK UYUMU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Doç. Dr. F. Işıl BİLİCAN YURTERİ
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Bu çalışma Covid-19 pandemisinde evli çiftlerin evlilik uyumunu ve öznel iyi oluşlarını yordayan Covid-19 ile ilgili stres ve kaygı faktörlerini ve baş etme becerilerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla üç çalışma düzenlenmiştir. İlk çalışmada, Covid-19 ile ilgili stres ve kaygıyı ölçen bir ölçek geliştirilmiştir. İkinci çalışmada, bir dışsal stres faktörü olarak Covid-19 kaygısının bireysel ve ilişki değişkenleri ile ilişkisi kesitsel çalışma ile incelenmiştir. Üçüncü çalışmada Covid-19 kaygısı hem dışsal hem de içsel stres faktörleriyle boylamsal/günlük olarak incelenmiştir. İlk çalışmaya 847 kişi katılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik bulguları ölçeğin, Covid-19 ile ilgili stres ve kaygıya yönelik fiziksel ve bilişsel semptomları ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur. Kesitsel çalışma 102 çift ile yürütülmüştür. Bulgular, bireylerin Covid-19 ile ilgili kaygılarının kendi psikolojik semptomlarını ve iyi oluşunu etkilediğine fakat eşlerinin psikolojik semptomlarını ve iyilik hallerini etkilemediğine işaret etmiştir. Covid-19 kaygısı yalnızca erkeklerin evlilik uyumunu ve ilişki doyumunu doğrudan olumsuz etkilemiştir. Erkeklerin Covid-19 kaygısı arttığında, kadınların evlilik uyumu ve yakınlığı azalmıştır. Bireyin diyadik baş etme becerilerini kullanmasının, partnerinin bireysel iyilik haline olumlu etkisi olmamış, ancak partnerinin romantik yakınlık, evlilik uyumu ve ilişki doyumunun artması ile ilişkili bulunmuştur. Partneri geçerli kılmaya yönelik duygu odaklı ve pozitif baş etme becerileri evlilik uyumunu artması ile ilişkili bulunmuştur. Covid-19 kaygısının varlığında, hem kadınların hem de erkeklerin bireysel iyilik halleri bu stres kaynağından etkilenmiş, ancak sadece erkeklerde bireysel stresi de aşım ilişkiye yansıyan bir geçiş olmuştur. 100 çiftle yürütülen günlük çalışmanın bulguları, pandemi sürecindeki hem dışsal, hem de içsel stres faktörlerinin çiftlerin günlük ilişki doyumlarını olumsuz etkilediğini; Covid-19 kaygısının içsel strese yayılma etkisi gösterdiğini ortaya koymaktadır. Diyadik baş etme strese karşı koruyucu bir işlev görmektedir. Gün içerisinde partnere kendini açmak ve algılanan partner duyarlılığı romantik yakınlığı artırmıştır. Bulgular, ilişki kalitesini korumak için çiftlere, özellikle de erkeğe, stresi yönetmelerini sağlayacak mekanizmaları sunmanın faydalı olabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, dışsal stres, içsel stres, diydik baş etme, evlilik uyumu, romantik yakınlık, ilişki doyumu.